

Project: Netwerk analyse in de sub-politiek: De Occupy mobilisatie, de Nederlandse politiek-bestuurlijke elite en samenwerking binnen de EU-lobby gemeenschap

Project II: Verdieping onderzoeksmethoden: Blok 4: 2011-2012

Docent: Joost Berkhout, d.j.berkhout@uva.nl, 020-5252641, Kamer BG 5 2.54

Bijeenkomsten:

Maandag: 9:00 - 13:00 OMHP A2.11

Woensdag: 11:00 - 15:00 OIH At03

Dit is de zaalbeschikbaarheid. De daadwerkelijke bijeenkomsten kunnen korter zijn. Eerste bijeenkomst is 6 februari, eindpresentaties zijn op vrijdag 23 maart. Er zijn 6 ECTS (168 studie-uren) over 7 weken. Je wordt dus verwacht 24 uur per week aan dit vak te besteden.

Inleiding:

Netwerk analyse

Politiek gaat over samenwerking en conflict. Mensen onderhouden contacten om gemeenschappelijk politiek op te treden en ook politieke organisaties zijn met elkaar en met andere organisaties verbonden. Het geheel van relaties tussen tegenstanders, medestanders en 'toeschouwers' van een politieke kwestie of een politieke institutie kan geanalyseerd worden als een politiek netwerk. In deze projectgroep leer je 'relationele' informatie te verzamelen en te analyseren als een netwerk tussen mensen en/of organisaties. De centraliteit van bepaalde actoren, de mate van verknoptheid (dichtheid) van een netwerk en brug-functie van actor-verbindingen binnen netwerken laat zien wie er gunstig gepositioneerd is om invloed te gelde te maken.

Sub-politiek

De projectgroep is gericht op 'sub-politieke' netwerken buiten de vertegenwoordigende instituties (partijen, parlement, regering). Er zijn diverse organisaties, zoals denktanks, campagnegroepen, brancheorganisaties, sociale bewegingen en NGO's die trachten om een bepaalde zienswijze op een politiek probleem te laten overheersen en onder de aandacht te brengen. Deze projectgroep gaat over de manier waarop dergelijke politieke organisaties mensen mobiliseren en zich een positie verwerven in relatie tot elkaar, de eigen achterban en politieke autoriteiten.

Onderzoeksvragen en casussen

De groep wordt verdeeld aan de hand van drie verschillende onderzoeksvragen en casussen. De onderzoeksvragen zijn ingebed in drie verschillende velden binnen de empirische politicologie: mobilisatie in sociale bewegingen, belangenvertegenwoordiging door belangenorganisaties en besluitvorming binnen beleidsdomeinen. Binnen deze velden zijn verschillen die door politicologen niet (geheel) verklaard kunnen worden; sommige mobilisatie is succesvol (Occupy?) andere niet, sommige belangen zijn goed vertegenwoordigd (bedrijfsleven?) andere niet, en sommige mensen (50+ mannen?) hebben een veel centralere positie in beleidsnetwerken dan anderen. Achtereenvolgens passen hierin de volgende algemene onderzoeksvragen en toepassingen:

- (1) waarom verenigen mensen zich soms wel en soms niet in een sociale beweging?,
 - . Een mogelijke verklaring hiervoor ligt in de relaties tussen personen. Mensen raken via anderen betrokken bij een beweging en bestaande netwerken worden vaak geactiveerd rondom nieuwe doelen. De Occupy casus biedt hiervoor goede aanknopingen en kan zowel met online (bv hyperlink analyse) als offline (bv gesprekken) methoden van gegevensverzameling onderzocht worden.
- (2) wat zijn de verschillen tussen velden van belangenorganisaties in diversiteit, verwevenheid en omvang?,
 - . Dit kan onderzocht worden door te kijken naar relaties tussen organisaties in het Europese ‘maatschappelijk middenveld’ die het bestaande, systeem van georganiseerde belangenvertegenwoordiging structuren. Hier maken we onder andere gebruik van een bestaand gegevensbestand van organisaties die geaccrediteerd zijn om te lobbyen bij het Europese Parlement.
- (3) welke personen onderhouden nauw contact via verschillende politiek-bestuurlijke functies?
 - . De relaties tussen belangenorganisaties, bedrijven en anderen, en onderdelen van de Nederlandse overheid zijn zogenaamde elite-netwerken. Dergelijke beleidsnetwerken zijn al eerder onderzocht. Hier kunnen we onder andere gebruik maken van het databestand wat wordt gebruikt voor de Volkskrant Top 200 machtigste mensen.

In iedere subgroep moeten deze algemene vragen toegespitst worden op specifieke gevallen. Als het om de politieke doelen, beleidsposities of belangen gaat, zijn deze netwerken heel erg verschillend van elkaar. In dit project zoeken we naar wetmatigheden die overeenkomstig zijn tussen deze netwerken. Dan gaat het bijvoorbeeld om de meting van ‘centraliteit’, overlap of dichtheid van netwerken. Dit zijn aspecten die voor ieder netwerk voorkomen en die in politiek relevante betekenis heeft.

Het is de bedoeling dat voor iedere onderzoeksvraag cq te bestuderen netwerk op twee verschillende manieren informatie verzameld wordt. Beide methoden vergen de opbouw van een databestand. Een eerste subgroep zal proberen veel informatie te verkrijgen op basis van relatief weinig bronnen – dit is ‘case-oriented’ of ‘kwalitatief’. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer er met een beperkt aantal sleutelfiguren in een netwerk een interview wordt gehouden. Of je kan denken aan een intensieve analyse van relaties tussen enkele websites. Per geval worden er dus meerdere ‘eenheden van analyse’ (relaties) waargenomen. Een tweede subgroep zal min of meer dezelfde onderzoeksvraag proberen te beantwoorden door juist veel gevallen te onderzoeken met noodzakelijkerwijs relatief weinig informatie per geval – dit is ‘variable-oriented’ of ‘kwantitatief’. Hier kun je denken aan bestaande datasets zoals die van de Volkskrant Top 200 of een codering van de organisaties van het lobby register van het Europese Parlement.

Data verzameling	Netwerken in / van Occupy beweging	Netwerken van lobby organisaties bij het Europese Parlement	Nederlandse politiek-bestuurlijke netwerken
Veel informatie, weinig gevallen	1. Occupy – casus gericht	3. EP – casus gericht	5. NL – casus gericht
Veel gevallen, weinig informatie	2. Occupy – variabele gericht	4. EP – variabele gericht	6. NL – variabele gericht

Tabel 1: Verdeling sub-groepjes naar casus en aanpak

So what?

Één van de doelen is om inzicht te krijgen in de soorten maatschappelijk belangen (bedrijven, groepen burgers, bewegingen) die zich politiek organiseren. Dit is van belang om te kunnen evalueren of bepaalde belangen een oneigenlijke, onevenredige invloed zouden kunnen uitoefenen op het overheidsbeleid. Verder is het de vraag of

de ‘sub-politiek’ andersoortige groepen aantrekt dan de partij politiek. Hoger opgeleiden, grote ondernemingen en de ‘traditionele’ corporatistische gevestigde belangen lijken oververtegenwoordigd in dergelijke vormen van politiek. Een klassieke uitspraak is die van de Amerikaanse politicoloog Schattschneider (1960) die de Amerikaanse bedrijvenlobby bekritiseerde: "The flaw in the pluralist heaven is that the heavenly chorus sings with a strong upper-class accent".

Toetsing: Het eindcijfer bestaat uit drie onderdelen:

- een individueel cijfer voor de essay-opdracht in week 2 (40%),
- een cijfer per subgroep voor het verslag aan het einde van het project (40%),
- en een individueel cijfer voor de participatie in de subgroep en de plenaire bijeenkomsten (20%).

Alle onderdelen dienen voldoende te zijn.

Essay-opdracht: Zondag 19 februari vóór 23u inleveren via Blackboard (assignments), voor iedere dag later geldt een aftrek van 0.5 punt. Je schrijft een beknopt essay van ongeveer 1500 woorden waarin je laat zien dat je de voorgeschreven literatuur verwerkt hebt. Je hoeft geen aanvullende literatuur te gebruiken. Probeer wel voorbeelden te geven, bij voorkeur met een weergave van een netwerk (dat kan je uiteraard nog niet baseren op daadwerkelijke gegevens, maar probeer dan veronderstelde of eventuele relaties aan te geven). Je moet een aantal van de teksten kritisch bespreken en ze aan elkaar relateren.

- Gebruik de inleidende teksten (Scott) in je inleiding.
- Kies de artikelen behorende bij één thema (sociale bewegingen, belangenorganisaties of beleidsnetwerken).
- Gebruik de overzichtsartikelen om je essay in te kaderen en bespreek van de onderzoeksartikel nauwkeurig de onderzoeksvraag, de verwachtingen, de gebruikte methode en de belangrijkste bevindingen. Noem punten van kritiek.
- Bespreek de verschillen en overeenkomsten tussen de gekozen artikelen – en de relatie met de overzichtsartiklen.
- Wijs in je conclusie op het belang van de besproken artikelen in het licht van de bredere literatuur of hedendaagse maatschappelijke discussie.

Wees nauwkeurig in de opbouw van je tekst en gebruik verwijzingen en citaten (in de juiste vorm!). Je moet een basiskennis van netwerk begrippen hebben. Daarom zullen we in de bijeenkomst op 15 februari een kleine toetsing van de basisbegrippen en vaardigheden hebben. Pas als je de toets gehaald hebt, geldt je paper als ingeleverd.

Subgroep-verslag: De verslaglegging hangt af van de onderzoeksopzet en methode. Wetenschappelijke onderzoeksartikelen of boeken kennen meestal varianten van de volgende indeling:

- (1) een inleiding waarin een onderzoeksvraag wordt gesteld, de (maatschappelijke, theoretische of normatieve) relevantie wordt toegelicht en de opbouw wordt gepresenteerd,
- (2) een literatuurbespreking van eerder onderzoek dat raakt aan de onderzoeksvraag bestaande uit een korte samenvatting en kritiek (methode en uitkomsten) en een identificatie van gaten in de literatuur, dit deel kun je voor het eindverslag weglaten aangezien jullie dit al in de individuele essay opdracht gedaan hebben,
- (3) een theoretisch deel waarin een aantal mogelijke antwoorden op de onderzoeksvraag worden gepresenteerd als verwachtingen of hypothesen, en verder met een bespreking van de samenhang of contrast tussen de mogelijke antwoorden en een samenvattend overzicht van verwachte conceptuele relaties,
- (4) een beschrijving van de methode van data verzameling met een nauwkeurige definitie van de eenheid van analyse, operationalisering van de concepten (waarneembare gevolgtrekkingen), en sterke en zwakke punten van je aanpak,
- (5) een analyse met een visualisering van het netwerk (of meerdere) en verschillende netwerksmaten inclusief inhoudelijke betekenis,
- (6) een conclusie met de belangrijkste bevindingen en de manier waarop die de onderzoeksvraag beantwoorden, de (theoretische, maatschappelijke en normatieve) implicaties hiervan, de methodologische beperkingen van het onderzoek en suggesties voor vervolgonderzoek.

In dit vak ligt het zwaartepunt op de onderzoeksmethoden daarom zullen vooral punten drie en vier goed uitgewerkt moeten zijn.

Participatie cijfer:

- Plenair: Als je meer dan twee keer afwezig bent bij de plenaire bijeenkomsten krijg je hiervoor een onvoldoende.
- Per subgroep: Intervisiecijfer: Aan het einde van het project beoordeel je de participatie van je medestudenten in de subgroep. Het gemiddelde van de cijfers van je collega-studenten is je participatie cijfer. Bij de beoordeling van je medestudenten moet je rekening houden met de kwaliteit en omvang van de bijdrage in de activiteiten en output van de subgroep. Dit wordt in de laatste week nog toegelicht.

Masterclasses interviewen en inhoudsanalyse:

Er zijn twee projectgroep overstijgende bijeenkomsten gericht op specifieke methoden van dataverzameling:

- Marcel Maussen zal een masterclass geven over het doen en analyseren van interviews.
 - over het afnemen van interviews op dinsdag 7 februari van 13:00 tot 15:00 in OMHP A0.08
 - over het analyseren van de interviews op donderdag 9 februari van 16:00 tot 18:00 in OMHP D0.08.
- Sarah de Lange zal op vrijdag 10 februari 13:00 - 15:00 in OMHP A0.08 een Masterclass houden over het doen van documentanalyse.

De studenten die kiezen voor een casus gerichte aanpak worden verwacht bij de bijeenkomsten van Marcel Maussen, de anderen bij de bijeenkomst van Sarah de Lange.

Literatuur

Algemeen: netwerk analyse (iedereen!)

Algemene inleiding met basisbegrippen en regels voor dataverzameling:

Scott, J. (2000) *Social Network Analysis: A Handbook*. London: SAGE. Pp. 1-100. Hoofdstuk 1 tot 5. Zorg dat je vooral **hoofdstuk drie** goed kent.

Vertaling van sociale netwerk analyse naar politieke netwerk analyse:

Diani, M. (2002) 'Network Analysis'. In B. Klandermans and S. Staggenborg (Eds.), *Methods of Social Movement Research* (pp. 173-200). Minneapolis: University of Minnesota Press.

Methode, korte tekst als input om na te denken over data verzameling:

Torenvlied, R., and van der Schuur, W. (1994) 'A Procedure for Assessing Large-Scale 'Total' Networks Using Information from Key Informants: A Research Note' *Connections*, 17(2), 56-60.

Suggestie: populair wetenschappelijk achtergrond werk over netwerk analyse in allerlei takken van de wetenschap:

Barabasi, A.L., *Linked: How Everything is Connected to Everything Else and What It Means*, Plume [GBooks](#)-versie

Sociale bewegingen en mobilisatie (subgroep 1 en 2):

Inleiding in sociale bewegingen onderzoek binnen politicologie:

Koopmans, R. (2007) 'Social Movements'. In R. Dalton and H.-D. Klingemann (Eds.), *The Oxford Handbook of Political Behavior* (pp. 693-707): Oxford University Press.

Literatuuroverzicht netwerk aanpak binnen sociale bewegingen onderzoek:

Diani, M. (2004) 'Networks and Participation'. In D. A. Snow, S. A. Soule and H. Kriesi (Eds.), *The Blackwell Companion to Social Movements* (pp. 339-359). Malden: Blackwell.

OF

Diani, M. (2011) 'Social Movements and Collective Action'. In *The Sage Handbook of Social Network Analysis*, 223-234

Onderzoeksartikelen netwerken binnen en tussen bewegingen:

- Malinick, T. E., Tindall, D. B., and Diani, M. (2012) 'Network Centrality and Social Movement Media Coverage: A Two-Mode Network Analytic Approach' *Social Networks*(0). <http://dx.doi.org/10.1016/j.socnet.2011.10.005>
- Diani, M. (2003) 'Leaders or Brokers? Positions and Influence in Social Movement Networks'. In M. Diani and D. McAdam (Eds.), *Social Movements and Networks* (pp. 105-122). Oxford: Oxford University Press.
- http://www.academia.edu/attachments/1765175/download_file

Beleidsnetwerken en belangenorganisaties: EP casus. (subgroepjes 3 en 4)

Inleidende tekst over beleidsnetwerken:

- Adam, S., and Kriesi, H. (2007) 'The Network Approach'. In P. A. Sabatier (Ed.), *Theories of the Policy Process* (pp. 129-155): Westview Press. (overlapt gedeeltelijk met onderzoekstekst van dezelfde auteurs)

Inleidende tekst over invloedproductieproces en belangenorganisaties binnen de politicologie.

- Lowery, D., and Brasher, H. (2003) *Organized Interests and American Government*. Boston: McGraw-Hill. Hoofdstuk 1

Aanvullende vervolgtekst:

- Lowery, D. and V. Gray (2004). "A Neopluralist Perspective on Research on Organized Interests." *Political Research Quarterly* **57**(1): 163-175.

Onderzoeksartikelen:

- Kriesi, H., Adam, S., and Jochum, M. (2006) 'Comparative Analysis of Policy Networks in Western Europe' *Journal of European Public Policy*, *13*(3), 341 - 361.
- Mahoney, C. (2007) 'Networking Vs. Allying: The Decision of Interest Groups to Join Coalitions in the United States and the EU' *Journal of European Public Policy*, *14*, 366-383.
- Messer, A., Berkhout, J., and Lowery, D. (2010) 'The Density of the EU Interest System: A Test of the ESA Model' *British Journal of Political Science*, *40*(5).

Beyers, J., and Kerremans, B. (2007) 'Critical Resource Dependencies and the Europeanization of Domestic Interest Groups' *Journal of European Public Policy*, 14(3), 460-481.

Analyse van verschillende paden naar invloed: (aanvullend)

Pappi, F. U., and Henning, C. H. C. A. (1999) 'The Organisation of Influence on the Ec's Common Agricultural Policy: A Network Approach' *European Journal of Political Research*, 36, 257-281.

Wessels, B. (2004) 'Contestation Potential of Interest Groups in the EU: Emergence, Structure, and Political Alliances'. In G. Marks and M. R. Steenbergen (Eds.), *European Integration and Political Conflict* (pp. 195-215). Cambridge: Cambridge University Press. (aanvullend)

Politiek-bestuurlijke elite-netwerken in Nederland (sub-groepjes 5 en 6)

Inleidende teksten:

Knoke, D. (1993) 'Networks of Elite Structure and Decision Making' *Sociological Methods & Research*, 22(1), 23-45.

Rhodes, M. (2006) 'Policy Network Analysis'. In M. Moran and M. Rein (Eds.), *The Oxford Handbook of Public Policy*. Oxford: Oxford University Press.

Adam, S., and Kriesi, H. (2007) 'The Network Approach'. In P. A. Sabatier (Ed.), *Theories of the Policy Process* (pp. 129-155): Westview Press. (overlapt gedeeltelijk met onderzoekstekst van dezelfde auteurs)

Onderzoeksteksten:

Kriesi, H., Adam, S., and Jochum, M. (2006) 'Comparative Analysis of Policy Networks in Western Europe' *Journal of European Public Policy*, 13(3), 341 - 361.

Kriesi, H., and Jegen, M. (2001) 'The Swiss Energy Policy Elite: The Actor Constellation of a Policy Domain in Transition' *European Journal of Political Research*, 39(2), 251-287.

Beyers en Braun, 'Ties that count: Explaining interest group access to policymakers'

Achtergrond eventueel te gebruiken data:

Wilco Dekker & Ben van Raaij, *De elite. De Volkskrant Top 200 van invloedrijkste Nederlanders* (Amsterdam: Meulenhoff, 2006). **85-94**. EN:
<http://home.medewerker.uva.nl/w.denooy/bestanden/Description%20of%20the%20data.pdf>

Tijdschema per week:

Let op! Het is een strak tijdsschema. Om het vak succesvol af te ronden moet je echt zorgen dat je vooruit denkt en geen vertraging oploopt.

Week 1: Inlezen, masterclasses volgen en beginnen aan groepsopzet.

Week 2: Netwerk analyse oefenen naar aanleiding van gastcollege Heemskerk.
Werken aan individuele opdracht, groepsopzet maken, voorbereiden dataverzameling.

Week 3: Groepsopzet afronden, start data verzameling

Week 4: Data verzamelen

Week 5: Data verzamelen en analyseren

Week 6: Data analyseren en subgroepverslag maken

Week 7: Subgroepverslag maken en presenteren